

Wat doet jouw school met de resultaten van IDP 2.0?

Inspiratie voor acties naar aanleiding van de gevalideerde praktische opdrachten voor het einde van het basisonderwijs van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Om vaardigheden te evalueren en de ontwikkeling ervan in kaart te brengen ontwikkelt Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor IDP ook praktische opdrachten. Deze opdrachten worden in een nieuwe **online** omgeving ter beschikking gesteld. De leerlingen krijgen een digitale instructie. De leraar beoordeelt de prestaties van de leerlingen zelf aan de hand van een online beoordelingswijzer of voert de resultaten in. De rapportering van de resultaten gebeurt via een [analyserapport](#) in dezelfde online omgeving.

Nederlands 2023

In deze tekst vind je inspiratie voor acties naar aanleiding van de **schrijfopdracht voor Nederlands** op het einde van het basisonderwijs. Deze acties zijn nuttig voor alle leraren van de basisschool en zijn dus niet enkel bedoeld voor de leraren van het zesde leerjaar.

IDP - Nederlands 2022-2023 - Schrijven

Welk doel werd geëvalueerd?

TOsn3: Een schriftelijke boodschap overbrengen

Informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formulieren, correspondentie)

Wat leren we uit deze schrijfopdracht?

Een groot aantal van de zesdeklassers blijkt goed in staat te zijn een heldere speluitleg te schrijven in het format van de praktijkproef. Alleen het formuleren van een inleidende zin die de inhoud van hun tekst samenvat blijkt een stevige uitdaging en scoort zwakker. Deze resultaten kunnen we deels verklaren doordat zoveel mogelijk elementen van effectief schrijfonderwijs geïntegreerd werden in de schrijfopdracht.

- Er werd een **functioneel schrijfdoel** vooropgesteld “*Het is de bedoeling dat andere kinderen het spel begrijpen en kunnen spelen met behulp van jouw speluitleg.*”
- De **voorkennis** over het onderwerp werd **geactiveerd**. Er was beeldmateriaal met toelichting bij het spel en de leerlingen speelden zelf het spel.
- De **vereisten** naar inhoud werden **duidelijk** gemaakt door een mindmap op te bouwen met de elementen van een speluitleg.
- De vorm van het schrijfproduct werd sterk geleid door een vooropgesteld **schrijfplan**.
- Het **schrijfproces** verliep in **verschillende fasen** waarbij elke fase voorzien was van een instructie en waarbij de kennis over het spel herhaald werd door een kort fragment uit de instructiefilm.
- Het nakijken van het schrijfproduct werd gestimuleerd door middel van een aantal **reflectievragen**.

In een gestandaardiseerde proef kunnen we echter niet alle elementen van effectief schrijfonderwijs integreren. Zo kon de leraar geen constructieve feedback geven tijdens het schrijven en kregen de leerlingen dus ook niet de kans om verschillende versies van hun speluitleg te maken na die feedback. Ze konden het schrijfdoel ook niet controleren door hun speluitleg aan lezers (spelers) voor te leggen.

Inspiratie voor acties: effectief schrijfonderwijs

Als we leerlingen willen leren dat schrijven een alledaagse bezigheid is, dan hebben ze veel schrijfkansen nodig. Daarnaast is het belangrijk dat je leerlingen laat zien dat ook wij als leraren moeite moeten doen om onze gedachten onder woorden te brengen. We maken daarbij ook fouten, beginnen ook opnieuw, luisteren naar raad van anderen ...

Ondersteuning bij het schrijven is een absolute noodzaak!

Schrijfonderwijs vangt aan op jonge leeftijd. Kleuters grijpen en krijgen de kans om te ervaren dat dingen die je schrijft, blijvend zijn. Ze bootsen volwassenen na, ze krabbelen, proberen al tekenend iets te vertellen, gebruiken symbolen en letters, maken gebruik van invented spelling.

In de lagere leerjaren stimuleren we de leerlingen om hun ideeën op papier te zetten. Geen eenvoudige opdracht want de leerling staat er alleen voor en heeft het nog moeilijk om de gesproken taal om te zetten in de veel moeilijkere schriftelijke standaardtaal.

Ook in de hogere Leerjaren is het ondersteunen van het schrijfproces noodzakelijk zodat de leerlingen door middel van feedback tot een leesbaar product komen.

Schrijven is complex. Om die reden bieden we veiligheid door samen met de leerlingen teksten te schrijven of leerlingen samen een tekst te laten schrijven. Zelfstandig schrijven is een grote stap voor leerlingen van de basisschool.

Ga op zoek naar betekenisvolle, functionele schrijftaken!

Functionele schrijftaken hebben een schrijfdoel voor ogen. Dat kan incidenteel zijn bijvoorbeeld als leerlingen iets meemaken of binnen een bredere context waarbij het thema doorheen alle arrangementen met focus op taalontwikkeling loopt.

Zet in op het schrijfproces!

Een schrijfproces van oriënteren, plannen, formuleren, reviseren en reflecteren is lang en complex. Het vraagt verschillende schrijfbeurten, motiverende feedback en veel ondersteuning. Niet bij elke schrijftaak zijn al deze stappen essentieel.

Train schrijfstrategieën!

Gebruik de strategieën van *Zin in leren!* *Zin in leen!* Laat kinderen vanaf 2,5 jaar kennismaken met deze schrijfstrategieën. Help leerlingen de schrijfstrategieën te kiezen en ontwikkelen op jouw initiatief. Reflecteer over de beste keuze voor een strategie zodat leerlingen steeds zelfstandiger het schrijfproces kunnen doorlopen.

Concretisering hiervan zijn bijvoorbeeld:

- Vat de brainstorm met je kleuters samen in een mindmap.
- Model hoe je een mail stuurt naar een collega.
- Bedenk samen met je klas de inhoud van de brief naar de Sint.
- ...

Wetenschappelijke top 10 voor schrijfonderwijs

1. Geef uitgebreide schrijfkansen op papier en digitaal.
2. Zorg voor een schrijfdoel en echt lezerspubliek.
3. Geef systematische instructie in schrijfstrategieën.
4. Oefen verschillende tekstsoorten.
5. Geef expliciete instructie in genre- en tekstkenmerken.
6. Leer zinnen combineren tot complexere zinnen.
7. Ondersteunen het schrijfproces tot in het zesde leerjaar.
8. Geef gepersonaliseerde, individuele instructie en ondersteuning.
9. Zorg voor veel leerling-leerling en leerling-leraar interactie.
10. Integreer media.

Meer weten over schrijfonderwijs?

- Op onze PRO.-site vind je [handvatten voor effectief schrijfonderwijs](#).
- Op deze website vind je een [handreiking bij schrijfonderwijs](#).
- In [deze publicatie](#) lees je wat werkt in schrijfonderwijs aan laaggeletterde anderstalige jongeren.

Op zoek naar schrijftaken?

In de [ZILL-BIB](#) vind je een aantal voorbeelden.

[Marijke De Meyst](#) coördineerde de toetsontwikkeling, -afname en -analyse. [Ann-Sofie Decoutere](#) stelde de inspiratie voor acties voor de schrijfopdracht van Nederlands op. Heb je vragen? Neem dan zeker contact op met iemand van ons.

